

Een Cort Ende Warachtich Ver-

hael van het ghene/ wat tusschen den Grave van
Dost - Vrieslandt/ ende syne Onderdanen/
sedert den Jare 1594. tot desen tegenwordi-
ghen Jare 1602. den vi. Junij oude
styl / gepasseert is.

Met alle de Artickelen daer op gheset.

Int licht ghebracht, ende eenvoudich beschreven,
Door Thomas Frantzius, een groot Lief-
hebber der vryheit van
Dost - Vries-
landt.

Ghedruct nae de Goppel
Tot Aurich/
By Jan van Olderssum.

Si credere fas est.

mento di buone cose ripetendo che la
Chiesa ha sempre assistito l'anno P. 1000.
e non ha mai mancato

di darci

mento di buone cose ripetendo che la
Chiesa ha sempre assistito l'anno P. 1000.
e non ha mai mancato

di darci

mento di buone cose ripetendo che la
Chiesa ha sempre assistito l'anno P. 1000.
e non ha mai mancato

di darci

mento di buone cose ripetendo che la
Chiesa ha sempre assistito l'anno P. 1000.
e non ha mai mancato

di darci

mento di buone cose ripetendo che la
Chiesa ha sempre assistito l'anno P. 1000.
e non ha mai mancato

di darci

S^AR^Eso Van den te ghenwoordigen staet van Oost-Vries- lan dt op verscheyden manieren ghes- procken wordt: Soo hefft my goet ghedochte ein-

coort verhael vaudien aent licht te brengen: te meer/
Dewyle weynich gevonden worden/ die de oorspronck ende het beginsel
van dese moeyte recht hebben willen aen merken.

Nu so vele dan de moeyte van Embden belang/ soo is in den
Jare 1594. opgeresen een groot merkelick tumult/ of groot rumoer/
het welck de Borgers van Embden/ende principalick de Religie seer in-
teresseerde / eerstelick / hoe dat den Grave soo groote extraordinaire
schartinge heft willen hebben van die Embders/ het welck is buiten ha-
re oude Key: Priuilegien/ die se van oudeu tiden af/altijds oyt ghe-
hadt hebben/ende bouen dien/heeft hui noch niet vremde soldaten be-
lastet/die den Grave Edsart op sijn huys deede legghen/ dat noch rzeer
is/quam de Gheref. Religie veele te naer/ ja had se wel willen gantsch
uytrozen/ als yederman wel bekent is/dan om der cortheit der plaeften
halven/hier nit noodich te verhullen.

Soo hebben dan die van de Stadt hier toe ghemoevete gheweest/
mede de wapen in de handt tho nemen/hun defenderende / nit alleene
om der onbehoorlike uyputtinge wille/maer van wegē de Christ. Ghe-
ref. Religie/om de selve in stand ende esse te laten bliuen/ soo langhe
het Godt belieft.

Ende en is dan niet sonder groote oorsacke gheschiet / dat die van
Embden hem syn Hoff gebrocken hebben/ ende de Dorcht / welche syn
sterke was/oock inghenomen:u/ende de gracht gedempet/ ende sick alsoo
Meester ghemaeckt hebben.

Daer naer heeft Grave Edsart/mee die van der Stade een goet
verdrach oftaccoort ghemaect/ op Delfsijl/ alwaer den voors. Grave
swoer/hun luyden in alles trowe te bewijzen/ende sijn met maleanderen
vriendelick geaccoerdeert/maer heeft sijn accordatie/ende sijnen beloof-
den Eedt/ al voor langhen tijdt gebroken/ghelyck onder anderen blijcke
uydt het Verraed/ onder het beleyd van Graef Enno/ Graeff Johan
en Graef Christoffel/ deur Jan Groen/ Jan Remers/ ende eenige an-
deren is anghestelt/waer van oock enige sijn oventlijck onthalst. Waer
wt wel te praesumeeren is/ wat den Grave met sulkeen werck heeft in
den sin gehad/ anders niett/ als verderf van Landt ende Luyden/ ende

uyeroynghe vande Christel Religie. Doch hierentusschen is Graef Ed-
sart geschorven: vnd alsoomen hoopte/ dat Graef Enno soude beter rege-
ren dan shu. Vader / so is wederom door bystande van de E. heeren
Statē een nieu accord binnē Embden getroffen: het welck hy ooc niet
lange en heft onderhouden: want ochlachy syn Vader heeft het landt ge-
stuept met Noeden: Maer desen sijnen Soon begheret met Scorpioe-
nen te gheeselen.

Ende is hier insonderheit wel aen te merken / dat Graef Enno
even doe ter tije/ als hy de Jesu-wyten heeft int Landt laten Missen doen
sijn Dochter teghen de Wet Mosis/ aen zijn Broeder bestedet/ oock et-
licke Jonckeren/ als vornaemelick de beyde van Kniphusen/ ende deit
Joncker van Rism/ midts eenighe van de Stadt/ als den Syndi-
dicum/ twee Borgermeesteren/ midts den Secretarium hadde op sijn
handt gheregen: welcke te vooren voor de Privilegien teghens em strij-
dende/ zijn nu schandich afghevallen: doen der tyt/ segghe ic/ groote
inventen-ghewonden heeft/ oem het Landt in roere te stellen: Want hy
heeft door onderstant des Keysers her Schorsteengelt/ Collectengelt/ en-
de meer ander schwarcheden ghefordert/ waer teghen die van Embden
sich hebben gheopponeert. End als die van Norden sulks oock weder-
stonden/ meet groote redenen: Soo is dan dat Graef Enno in desen te-
ghenwordigen Jaer 1602 veel volcs heeft aenghenomen/ boven syn ver-
moghen/ ende is op May- avont oude styl nae Norden ghecomen/ mee-
drye Baudelen Knechten/ daer van d' Oversten was Joncker Willens
van Kniphusen: Nu daer ghecomen zind/ so heeft men datelick alle
de Borghers haer gheweerd afgenoomen/ ende terftont daer naer te samen
op de Marcht doen comen/ ende daer zind heeft men se omcinghelt mee-
Soldaten/ eende de voors. Soldaten in slachordene staende/ hebbent
hun Pijsken gheveld naer de Borghers toe/ ende oock de Mousquettiers
ende Harquebusiers desschelticks/ so dat de Borghers niet wissen/ of se le-
vende of doot souden van de plaets comen/ ende man heeft huir luiden
vier artickelen voorghelesen/ waer van het minste van allen liiff/ ende
goet eyshede/ ende door dien sy stonden als weerloose Mannen/ heb-
ben sy ont genad gebeden/ so heeft dan de Grave in haer aller presentie
een nieuwe Galghe opghericht/ alwaer hy de Borghers dede onder
deur gaen/ willende daer mede te verstaen gheuen/ dat in plaetsche het le-
ven verbeurt te hebben/ dat dit eene groote gracie war/ daer maer stecche
lic onder deur te gaen. Boven dien/ heeft he hem afgheenst xxiiiij. duis-
sent Ryckdalers tot straffe/ met vijsfaer Schorsteengelt/ tweelc sy te ach-
teren waren/ maer sy sijn naer datum van dien veraccoerdeert/ dat sy
wijfshien duisent Ryckdalersullen geven/ ende dat meer is/ in sijne han-
hant.

Beijleven/ etelsteke personen/ ont sijn wille daer mede te doen/
mides dat hun oock benome zijn alle haere oude Priuilegien. Soo hefse
der Grave secr wredelick g chandelt ende tyramelic/ met eenen sete-
ren jonghen Edelman/ den welcken den Grave altydts huysfessinghe
ende ander goet tractement gedaen hefft/ als hy tot Norden quam/ dien
hefft den Grave niet vorschoon/ maer hem mede in den selven graet ge-
stelt/ van alle die andere sijne onghedhoorsame/ also hy se noemet/ mee
mede eenich Krijchvoelk te willen leggen in sijn huys/ heft hem een
weynich gheopponeert/ alleene mit spreken/ niet teghen den Grave
selfs/ maer tegē den voors. Joncker Willem/etc. soo heft men terfcone
Soldaten daer henen gesonden/ die sijn huys gantsch pallieren soudens/
ende hebbent hem al betomen wat hy hadde/ te weten/ alle de juueelen/
eleederen/ meubles ende immuebles/ voores hem deurlick gheslaghen/
ende ghevangkan ghenomen/ ende na den Grave togheschickt/ ende
sijne Olde Moeder/ die met hem woonde/ want hy noch onghelyc was.
haere eleederen van dee lije tweemal af gesneden/ ende voors den Edel-
man gecondemneert/ onthooft te worden. Daernaer elcke ghevank-
heit by nachte vant bedde ghehaek/ ende dee Joncker voors/ door den
Heul laten gebonden van Duric te Norden brenghen/ ghehelyc oock an-
dere vijve/welcke daer comende/ hebbent ghenade ghecregen/ mits den
Joncker uyt het Landt banneude/ ende de andere vijve meer ghevank-
heit naer Esens sleyende. Naer dese groote mishandelinghe allen
heft hem den Grave van het volc tot Norden laten hulden/ welcke bycaus
een halve vhr lauck op haer luyten hebbent gheleghen/ soo ionck als oudt/
ende hebbent ghenade haers lyfs ghebeden.

Dit sal dan beminde deser/ de Vorghers van Embden cener goe-
den spiegel sijn/ aenghesien sy hun spieghelen moghen in eens anders
Mans leet. Alwaerome dan sy dese voorsorghe ghebruycket/ ende
hulpe versocht ende vercreghen hebbent/ van de Generael Staten
der Gheunieerde Provincien/ welche daerop Vincxtermo ghen te vijf
uren sijn inghecomen: Ende uoorwaer tot groot voordeel van de vro-
men. Want nademael sy voor oogen sien/ dat haeren gesworen here
hem so schandelick verloopt/ ende sodanighen overlast aendoet/dese sijne
onderdanen/die hem niet gheene wapen noch gheewelt gheopponeert heb-
ben/ te weten/die van Norden/ ende alle de Huisluyden door het ghe-
heele Landt: Soo hebbent sy dan wel tichtelick af te metten/dat of der
Grave by interval hadde conner tot sijnen wille in de Stadt comen/ dat
sy anders niet/ als een groote bloet stortinghe ende eeuwiche slavernie
souden hebbent verwachten ghehadet.

Aengesien den Grave voors/ sy vele teghen alle recht ende redlic-
keys/ bly

keyt by den Reyser / so het schijnt te weghē ghebracht heeft / dat hun alle haere Privilegien in Ghedrucke Piacaten worden afgesneden / syluyden / te weten die van Embden / als Rebellen ende Troulose onverdanen uytgeroepen / ende xx. persoonen als die het lijsf verbeurt hebben / worden uytgeheischt / etc.

Doorts / als nu de Generael Staten / ofte hun Volk / des Pincier daeghs daer in quamen / so was Graef Enno die 3. deses naemst / hun coort op de hucken tot op en halve Myl na aen Emden / meenen de daer self binnen te comen / door behulp van de moetwilligen die meer menich en inde stadt zijn / maer het schijnt dat de andere hem wat te cloec waren / door de beter ervarenheit des Krychs.

Derweghen den Graef hem bedrogen vindende / heeft sick op di versche plaeſeu beschansset / als inde Grethe / Hynthe / Osterhusen / Loppersum / Surhusen / Westerhusen / ende tot Norden Principalick: Hy heeft oock nieuwe Tollen op de Botter ende andere waren / nae de Stadt gaende ghesettet / alle de Beesten int gheele Lande laten beschryven / ende de Graftalen met onghehoorde lasten beschwaereet. Item oock den 4. Junij eenighe Soldaten van Capiteyn Knoop uyt Duytschlandt aenghenomen / eude door syn landt passerende / aengeholden / doch eyndelich ontslaende / scherpelic ghedreyght / dat wanne er sy ofte anderen weer quamen / hyss anders tracteren soude. Dock nemt hy noch vier vaendelen knechten aen / eeck vaendel van vier hondere Man sterk / soo dat het schijnt / dat sijn Comissie strekt tot 8000. Man aen tonemen. Maer uyt wiens naem / can yeghelyck redelick persoon wel confidereeren / Ende helpen Onde Almachtich bidden / dat door het onderstaende van de E. heeren Staten / al sulcke Eyranne (welcke by den Spaengiaert is uyt ghebroodet) moghe ghewearet ende gedempet worden/

AMEN.

